

Stanovisko Výboru regionů Kosmická průmyslová politika EU

(2013/C 356/09)

VÝBOR REGIONŮ

- poukazuje na relevantní otázky, jež bude třeba regulovat v souvislosti s rodící se kosmickou politikou EU: průmyslové standardy, problémy spjaté s technickými operacemi a komerčním využitím infrastruktury družicové komunikace;
- souhlasí, že smyslem přípravy veřejné politiky pro kosmické odvětví EU zaměřené na poptávku je podpořit uživatele, to však nelze omezit na dotace určené spotřebitelům;
- vybízí Komisi, aby se pro vyhodnocení poptávky uživatelů stanovila kritéria veřejné užitečnosti zaměřená na pravomoci a potřeby veřejných orgánů;
- zdůrazňuje, že těsný vztah mezi místní / regionální úrovní, která spolupracuje s průmyslovými odvětvími na zjišťování a podpoře jejich prvních kroků, a celostátní / unijní úrovní by měl být životně nezbytnou stránkou průmyslové politiky EU;
- rád by upozornil na skutečnost vyplývající z místních a regionálních osvědčených postupů: navazující služby Copernicus/GMES dokážou v naprosté většině případů uspokojit potřeby veřejné politiky a prokázaly svou užitečnost pro veřejné cíle;
- doporučuje, aby služby a aplikace vyvinuté na základě kosmických technologií mohly být spolufinancovány ze strukturálních fondů, za předpokladu, že k tomu bude na straně správců fondů dostatečná politická vůle a informovanost. Mechanismus tohoto typu již byl použit ve finančním rámci 2007–2013, kdy byly nevyužité prostředky z Fondu soudržnosti a EFRR převedeny na novou prioritu: širokopásmový internet přes satelit pro vzdálené regiony;
- domnívá se, že provozní fáze programu Copernicus je klíčová pro průnik nových technologických počínů do ekonomiky, avšak na překonání počátečních nákladů firm souvisejících s využíváním nové technologie pestrout skupinou uživatelů bude třeba finanční podpora.

Zpravodaj	Adam STRUZIK (PL/ELS), maršálek Mazovského vojvodství
Odkaz	sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Kosmická průmyslová politika EU Uvolnění potenciálu pro hospodářský růst v kosmickém odvětví COM(2013) 108 final

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

1. vítá sdělení Komise, které jasně deklaruje význam kosmické průmyslové politiky EU;

Předběžné poznámky

2. zdůrazňuje, že kosmické odvětví je klíčovým prvkem strategie Evropa 2020 a jejich stěžejních iniciativ, zejména iniciativ Unie inovací a Průmyslová politika. Kosmická technologie má mimořádný význam pro ekonomiku založenou na znalostech, ovlivňuje budoucí hospodářskou konkurenceschopnost a poskytuje nástroje pro řešení dalších naléhavých pozemních problémů. Kosmické vedlejší produkty (*spin-off*) lze definovat jako to, na co se přišlo či co bylo změněno při aktivitách souvisejících s vesmírem a co je poté použito v jiných souvislostech či do nich přeneseno za vytváření dalších ekonomických hodnot;

3. poznamenává, že podle hodnocení Evropské vesmírné agentury (ESA) zaměřeného na navazující odvětví dodávající hodnotu aplikacím v oblasti vesmíru je evropský trh v porovnání se světovým trhem menší a méně specializovaný na soukromý trh. Také zde na rozdíl od ostatních zemí tradičně spjatých s vesmírem nedefinuje výchozí standardy a činnosti vojenský průmysl. Po celém světě působí většina společností v několika segmentech, a to po celé délce hodnotového řetězce. V Evropě lze stěží nalézt subjekty, které kontrolují celý hodnotový řetězec. Celkově vzato je specializace v Evropě (která se zaměřuje na specifické aplikace družicové navigace) mírně slabší než jinde ve světě;

4. naléhavě si uvědomuje hlavní úkoly politiky EU pro kosmické odvětví, mezi něž patří uspořádání trhu, administrativní zjednodušení, zásady pro zadávání zakázek, přístup k datům, vnímání veřejných institucí jako zákazníků a regulační rámec.

5. uznává, že kosmický průmysl EU má obecně výrazný dopad na postavení Evropy v oblasti vědy a technologií. Tento vliv spočívá v povzbuzení evropské základny vědy a technologie a rozsáhlejších účincích kosmické technologie na širší chápání ekonomiku;

6. souhlasí se závěry Rady ze dne 30. května 2013 ke „Kosmické průmyslové politice EU – Uvolnění potenciálu pro hospodářský růst v kosmickém odvětví“, že v zájmu vyrovnané průmyslové základny je účast malých a středních podniků v dodavatelském řetězci základním prvkem konkurenceschopnosti evropského kosmického průmyslu, a přidává se k naléhání Rady na Komisi, aby podrobně posoudila potřebu nových inovativních finančních nástrojů;

7. domnívá se, že z pohledu místních a regionálních orgánů je obzvláště důležité podporovat využití kosmických aplikací v politikách EU, a že EU by tedy měla vytvořit odpovídající podpůrná opatření pro stimulaci rozvoje a využívání kosmických aplikací jak veřejnými, tak soukromými uživateli, zvláště v místních orgánech a odvětví MSP, a dále průvodní opatření na podporu inovací;

A. Cíle a činnosti kosmické průmyslové politiky

8. sdílí názor Komise, že vesmír je pro EU a její občany nanejvýš důležitý, a stejně jako Komise si je vědom velkých výzev, před nimiž evropský kosmický průmysl stojí v souvislosti s rozvíjejícími se vesmírnými velmocemi (jako Čína a Indie). Jak se uvádí ve sdělení, tato situace je spíše důsledkem nedostatečného financování než nedostatečné efektivity na straně evropského kosmického odvětví;

9. chápe, že v době, kdy EU a její členské státy čelí finančním potížím, by se kosmická průmyslová politika měla soustředit na položení základů pro budoucí prudký rozvoj odvětví na celosvětovém trhu a na odstranění překážek, které by mohly tomuto procesu bránit. Výbor proto zcela podporuje cíle zmíněné ve sdělení: stanovit soudržný regulační rámec, rozvíjet konkurenceschopnou průmyslovou základnu, stimulovat nákladovou účinnost, rozvíjet trhy s kosmickými aplikacemi a zajistit technologickou nezávislost a samostatný přístup do vesmíru;

10. podporuje argument, že účinné řízení vesmíru v Evropě vyžaduje dohodu mezi hlavními zúčastněnými stranami, tj. EK, ESA a členskými státy, avšak poznamenává, že z politického hlediska by rozhodnutí o společné evropské obranné politice usnadnilo spolupráci vojenských odvětví členských států, z níž by mohla těžit rovněž civilní část kosmického odvětví;

11. uznává úspěchy evropského kosmického odvětví v dobývání trhu, zejména v oblasti družicové komunikace, a podporuje Komisi v jejím úsilí udržet konkurenceschopnost tohoto segmentu na celosvětovém trhu i nadále. Z tohoto pohledu Výbor důrazně podporuje iniciativu usilující o zaručení kanálů rádiových frekvencí evropským operátorům. Tato otázka je pro regiony důležitá, protože družicová komunikace skýtá prostředky ke zlepšení pokrytí širokopásmovým připojením v řídce obydlených oblastech;

12. uznává důležitost technologické nezávislosti evropského kosmického odvětví a souhlasí s navrženými řešeními, jako jsou vzájemné obohacování mezi kosmickým průmyslem a dalšími odvětvími, vyhlášení náležitých výzev k předkládání projektů v rámci programu Horizont 2020 a investování do přípravy kvalifikovaných pracovních sil pro kosmický průmysl;

13. obává se však, zda financování, které je k dispozici (např. z programu Horizont 2020), může stačit na výrazný krok vpřed při rozvoji technologické nezávislosti. Proto vybízí Komisi, aby předložila podrobný plán, který ukáže, jak bude tohoto cíle dosaženo;

14. pokud se týká kvalifikovaných pracovních sil, doporučuje, aby výchozí prioritou bylo začít hledat v nových členských státech EU, které všechny projevíly své ambice a zájem o členství ve skupině národů aktivních ve vesmíru, a prokazují také vysokou úroveň vzdělávání v technických a fyzikálních oborech;

15. silně podporuje rozvoj trhu pro vesmírné aplikace a služby a poznamenává, že místní a regionální orgány mohou hrát v tomto procesu stěžejní roli;

16. v této souvislosti si přeje připomenout, že místní a regionální orgány jsou důležitými koncovými uživateli kosmických služeb. Nicméně k tomu, aby uživatelé z řad místních a regionálních orgánů plně využili potenciál kosmických aplikací, měli by si být více vědomi jejich prospěšnosti. Je zapotřebí intenzivnější dialog mezi poskytovateli služeb a koncovými uživateli;

17. dále věří, že místní a regionální orgány na svých územích propojují různé ekonomické subjekty a hráče, kteří jsou součástí trojúhelníku inovací. Místní a regionální orgány jsou pověřeny programy pro inovace a malé a střední podniky, které by mohly odkazovat na vesmír, a tedy strategicky přispět k posílení trhu kosmických technologií;

18. taktéž poznamenává, že díky své blízkosti k veřejnosti mají místní a regionální orgány jedinečný přístup k různým

společenským skupinám na svém území, a mají tedy ideální postavení k tomu, aby občany informovaly o prospěšnosti kosmických služeb. Z tohoto důvodu připadá zvláštní význam sítím místních a regionálních orgánů, jakou je např. NEREUS (Síť evropských regionů využívajících kosmické technologie);

B. Obecné zájmy místní a regionální úrovně

19. uznává z pozice regionů coby jednoho z hlavních uživatelů družicových aplikací, zejména služeb a produktů Copernicus/GMES, že kosmická průmyslová politika EU by měla podpořit technickou inovaci a odstranit překážky bránící jejímu rozvoji. Úspěch kosmické politiky EU bude posuzován na základě růstu, minimalizace nákladů, rozšíření napříč odvětvími a podle vytvoření produktivních pracovních míst, jež vyžadují vysokou kvalifikaci;

20. sdílí názor Komise, že podpora inovací na straně poptávky představuje hlavní úkol, jemuž se musí věnovat kosmická politika EU, aby regionům a občanům EU přinesla ekonomický prospěch založený na prostředcích, které již byly do vesmíru investovány v rámci rámcových programech;

21. souhlasí, že smyslem přípravy veřejné politiky pro kosmické odvětví EU zaměřené na poptávku je podpořit uživatele, to však nelze omezit na dotace určené spotřebitelům;

22. vybízí Komisi, aby se pro vyhodnocení poptávky uživatelů stanovila kritéria veřejné užitečnosti zaměřená na pravomoci a potřeby veřejných orgánů;

23. pozoruje z regionální perspektivy, že místní a regionální koneční uživatelé budou zavádět služby a produkty Copernicus, pouze pokud uvidí jasnou obchodní příležitost k jejich využití;

24. doporučuje, aby se Komise zabývala otázkou mechanismů financování pro stávající a potenciální uživatele, jež by mohly být zpřístupněny EU a jejími členskými státy, jakmile budou služby provozuschopné. V Evropě stejně jako kdekoliv jinde ve světě se pozorování Země opírá o veřejnou infrastrukturu a sledování veřejného zájmu s sebou nese závislost výzkumu a vývoje stejně jako provozního využití služeb na veřejném financování;

25. domnívá se, že provozní fáze programu Copernicus je klíčová pro průnik nových technologických počínů do ekonomiky, avšak na překonání počátečních nákladů firm souvisejících s využíváním nové technologie pestrou skupinou uživatelů bude třeba finanční podpora;

26. očekává, že uživatelé jako místní a regionální orgány a MSP budou nadále vyžadovat pobídky a podporu od EU a členských států, a poznamenává, že ESA by rovněž mohla být zapojena do poskytování podpory uživatelům;

27. rád by upozornil na skutečnost vyplývající z místních a regionálních osvědčených postupů: navazující služby Copernicus/GMES dokážou v naprosté většině případů uspokojit potřeby veřejné politiky a prokázaly svou užitečnost pro veřejné cíle;

28. doporučuje, aby služby a aplikace vyvinuté na základě kosmických technologií mohly být spolufinancovány ze strukturálních fondů, za předpokladu, že k tomu bude na straně správců fondů dostatečná politická vůle a informovanost. Mechanismus tohoto typu již byl použit ve finančním rámci 2007–2013, kdy byly nevyužité prostředky z Fondu soudržnosti a EFRR převedeny na novou prioritu: širokopásmový internet přes satelit pro vzdálené regiony;

C. Řešení potíží odvětví

29. poznamenává, že kosmické odvětví se vyznačuje dlouhými vývojovými cykly. Ty zvyšují tržní rizika, neboť tržní potenciál nových aplikací musí být vyhodnocen s velkým předstihem. Výsledkem je, že pro podnikatele v kosmickém odvětví je obtížné přitáhnout investory. Navíc dlouhá provozní životnost kosmických zařízení (10–15 let pro telekomunikační družici) činí trh velmi cyklickým a je velmi obtížné rychle přizpůsobit dodávku proměňujícím se podmínkám na straně poptávky;

30. uznává, že na straně dodavatelů vysoké pevné náklady vyplývající z vysokých investic do VaV, dlouhé trvání vývoje a malá velikost trhu zabraňují dosahování úspor z rozsahu, což podporuje trend směřující k soustředování (např. podnikání v odvětví vypouštění družic). Na druhé straně velké úspory z rozsahu jsou možné v navazujících odvětvích, což činí větší trhy ekonomicky udržitelnějšími. Ze samotné podstaty těchto úkolů vyplývá, že ústřední úlohu vlád v evropské kosmické ekonomice nelze přehlížet;

31. zdůrazňuje, že pro Evropskou unii a její členské státy je zcela klíčové, aby po dohodě s ESA bezodkladně přijaly nezbytná politická, právní a technická rozhodnutí a poskytly finanční zdroje potřebné na zabezpečení samostatného přístupu do vesmíru, dokončily vesmírné systémy, které se v současné době vyvíjejí či jsou plánovány, a podpořily VaV a vývoj inovativních kosmických služeb a aplikací;

32. domnívá se, že navzdory svému strategickému významu výroba kosmických zařízení ve srovnání s ostatními průmyslovými odvětvími v Evropě stále ještě není pro národní

ekonomiky stěžejní, a vyzývá k tomu, aby budoucí kosmická průmyslová politika EU zajistila vyšší nezávislost EU na dodávkách strategických součástí třetími zeměmi;

33. vybízí ESA, aby pokračovala v podpoře organizací, jež se zajímají o přenos kosmické technologie do jiných průmyslových odvětví, a to financováním studií proveditelnosti, analýz trhu a vývoje prototypů. Podpora pro začínající podniky existuje v podobě podnikatelských inkubátorů či pobídek (neboli počátečního financování), o nichž rozhoduje kancelář ESA pro program pro přenos technologií (TTPO). Výbor rovněž vyzývá k dialogu, který by vedl k větším příležitostem pro subjekty na místní a regionální úrovni;

34. je toho názoru, že je životně důležité, aby EU podporovala „inteligentní specializaci“ a spolupráci mezi vlastními programy financování pro regiony a inovace, pokud nechce zaostávat za mezinárodní konkurencí;

35. souhlasí se závěry Rady, že klíčovým prvkem inteligentní specializace je zapojení regionů coby klíčových hráčů do evropské politiky inovací, jež může rovněž pomoci odvětví výzkumu uvolnit obrovský finanční potenciál regionálních fondů EU. Z pohledu místních a regionálních orgánů je obzvláště důležité vypracovat modely podnikání a aktualizovat podnikatelské schopnosti, jimiž disponují MSP v oblasti služeb souvisejících s pozorováním Země;

36. vyzývá ke koordinování politiky EU a vnitrostátních politik, aby se urychlil proces zrání evropského odvětví pozorování Země jak na straně dodavatelů, tak na straně poptávky. Nedávná vlna konsolidace představuje signál, že samo průmyslové odvětví se připravuje na další fázi. Je správný čas pro rozhodující skupiny zákazníků, jako jsou vlády, aby se věnovaly rozsáhlým aplikacím pro pozorování Země. Když vlády uspějí se sjednocením poptávky v kontextu EU, zvýší to na jedné straně poptávku a na straně druhé to umožní standardizaci (a úspory z rozsahu pro průmysl);

D. Dopad kosmického odvětví

37. poznamenává, že řada technologických uplatnění kosmických technologií (*spin-off*) souvisejících s vědou o živé přírodě je dosud v EU nedostatečně využívána a že by bylo velmi prospěšné disponovat na začátku vesmírného programu dobře cílenou strategií na evropské úrovni pro uplatnění kosmických technologií, jejíž součástí by byla širší účast představitelů ostatních průmyslových odvětví;

38. zdůrazňuje význam družicové technologie v kosmickém odvětví EU a poznamenává, že zhruba dvě třetiny veškerých prodaných družic je určeno pro telekomunikační aplikace. V kontextu kosmické průmyslové politiky EU je tedy důležité zohlednit skutečnost, že tento trh podléhá cyklickým výkyvům, které primárně odrážejí změny v poptávce po telekomunikačních družicích s geostacionární dráhou a službách spojených s jejich vypouštěním;

39. připomíná, že mobilní telefony, internet, kreditní karty, silniční mýto, televizní vysílání a předpověď počasí představují jen několik příkladů funkcí z každodenního života, které zčásti či zcela závisí na družicích. Další, strategičtější funkce zahrnují například zemědělské hospodaření, sledování mořských a vzdušných proudů, navigování lodí a letadel, sledování nálehavých situací, znečištění, podnebí a životního prostředí;

40. rovněž poznamenává, že nárůst počtu soukromých subjektů aktivních ve vesmíru pomohl učinit kosmické technologie a služby dostupnější, což umožnilo státům bez národních kosmických programů a rozvíjejícím se zemím získat jistý prospěch z toho, co vesmír může poskytnout;

41. uznává, že sedmý evropský rámcový program byl důležitým příspěvkem k podpoře inovací v rámci Galilea/EGNOS a doprovodných služeb, nicméně zpravodaj lituje, že v sedmém rámcovém programu byla aplikacím věnována jen velmi malá pozornost, neboť důraz byl kladen na dodavatelská odvětví;

E. Budoucí přístup ke kosmické průmyslové politice EU

42. obává se, zda je důraz, který byl dosud omezen na pracovní trh, infrastrukturu a soulad s pravidly hospodářské soutěže (jinými slovy na kvalitu ekonomického prostředí), dostatečný, nebo zda je třeba zaměřit se namísto toho na schopnost vyrábět zboží a služby, které lze vyvážet;

43. vítá, že byly programy GALILEO a Copernicus zohledněny ve víceletém finančním rámci EU na období 2014–2020;

44. poukazuje na to, že navzdory soustředění evropské strategie pro období 2014–2020 na výzkum a vývoj a špičkovou technologii by EU mohla přijít o svou konkurenční výhodu v této oblasti ve srovnání s rychle průmyslově se rozvíjejícími zeměmi, jako jsou Indie, Čína a Brazílie, pokud rozpočty členských států na výzkum a vývoj zůstanou pod úrovní, kterou stanovila Lisabonská strategie;

45. poznamenává, že úspěch jakékoli průmyslové politiky je též neodlučně spjat s makroekonomickým vývojem v EU a národních ekonomikách, a vyzývá k rozvoji technologicky špičkové průmyslové výroby, která vyžaduje intenzivní výzkum a v níž lze využít konkurenční výhody;

46. domnívá se, že vyvážené provádění strategie Evropa 2020 je důležité, nicméně obává se, zda konkurenceschopnost inovativních odvětví postačuje ke zlepšení zaměstnanosti a růstu v celém hospodářství EU, a vyzývá k podpoře celého kosmického odvětví, aby jeho struktura byla vyváženější, pokud jde o velké, střední a malé podniky;

47. uznává, že zatímco Evropská komise disponuje nástroji (jako inteligentní specializace) k zajištění geografičtějšího přístupu k průmyslové politice v klíčových odvětvích, zbývá ještě mnoho práce, než bude dostatečně zajištěn přístup k financování (rizikový kapitál) ze zdrojů, které příliš neriskují;

48. zdůrazňuje, že těsný vztah mezi místní / regionální úrovní, která spolupracuje s průmyslovými odvětvími na zjišťování a podpoře jejich prvních kroků, a celostátní / unijní úrovní by měl být životně nezbytnou stránkou průmyslové politiky EU;

F. Subsidiarita a proporcionalita

49. souhlasí s názorem Komise, že v souladu s čl. 4 odst. 3 SFEU v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru by Unie měla mít pravomoc konat, zejména stanovovat a provádět programy, avšak výkon této pravomoci by neměl bránit členským státům vykonávat jejich vlastní pravomoci. Sdílené pravomoci budou existovat, dokud EU nevytvoří sekundární právní předpisy EU v těchto oblastech; v tu chvíli musí národní parlamenty odstranit všechna protichůdná vnitrostátní právní ustanovení;

50. poznamenává, že rozdrobené a omezené financování, z něžž může čerpat kosmický výzkum, je považováno za jednu z hlavních překážek dalšího rozvoje aktivit v oblasti vesmíru, a vyzývá proto k lepší koordinaci aktivit v oblasti vesmíru mezi EU, ESA a dotýcnými členskými zeměmi, aby Evropa mohla zaujmout vedoucí postavení ve světě v kosmickém odvětví. Význam zapojení EU do financování aktivit kosmického výzkumu podporuje skutečnost, že k mnoha činnostem kosmického výzkumu by bez příspěví EU nedošlo. Působení EU se tedy v tomto ohledu považuje za nezbytné;

51. je toho názoru, že kroky navrhované ve sdělení jsou zapotřebí, protože řešená otázka má nadnárodní aspekty, které nelze uspokojivě regulovat členskými státy, a protože stávající opatření EU a cílená pomoc poskytovaná v tomto rámci nestačí k dosažení zamýšlených cílů. Navrhované kroky přinesou jasný prospěch z důvodu svého rozsahu a své účinnosti v porovnání s rozdrobenou činností na celostátní, regionální a místní úrovni, zejména díky úsporám z rozsahu, protože obsáhlé kosmické programy vyžadují objem investic, který si členské státy samy o sobě nemohou dovolit;

52. dále poznamenává, že tato iniciativa se nesnaží nahradit iniciativy členských států. Usiluje o to, aby opatření přijatá jednotlivými státy byla vhodně doplněna a aby byla posílena koordinace tam, kde je to třeba k naplnění společných cílů;

53. považuje argumenty za jasné, přiměřené a přesvědčivé. Kroky EU nastíněné v tomto sdělení jsou tedy v souladu se zásadou subsidiarity;

54. pokud se jedná o proporcionalitu, souhlasí s Komisí, že EU by měla vytvořit právní předpis jen v nezbytně nutném rozsahu. Upřednostnit by se měla podpora spolupráce mezi členskými státy, koordinování vnitrostátních kroků či doplnění a podpora takových opatření formou pokynů, nastavení mechanismů pro výměnu informací atp. Relevantními otázkami, jež bude třeba regulovat v souvislosti s rodící se kosmickou politikou EU, jsou: průmyslové standardy, problémy spjaté s technickými operacemi a komerčním využitím infrastruktury družicové komunikace.

V Bruselu dne 8. října 2013

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
